

Levende stenen

Samen bouwen aan Gods huis

Kerkbeheer is een wezenlijk onderdeel van kerk-zijn. Praktisch, materieel en tegelijkertijd geestelijk en dienend. Deze bijbelstudie en preekschets bij de VKB-campagne 'Kerkrentmeesters: samen sterk voor de kerk' kunnen predikanten en pastors gebruiken om samen met kerkrentmeesters tijdens een kerkdienst of bijbelstudie in de gemeente stil te staan bij de waarde van kerkrentmeesterschap.

Bijbeltekst: 1 Petrus 2:4-9

Opzet

In dit document vind je een exegetische uitwerking, theologische lijnen en suggesties hoe je deze studie kunt inzetten in jouw gemeente.

Exegese: het Griekse fundament

De perikoop 1 Petrus 2:4-9 staat in het hart van een brief die geschreven is aan *paroikoi* en *parepidēmoi* – bijwoners en vreemdelingen in Klein-Azië (1 Petrus 1:1; 2:11). Deze christenen uit de vroege kerk leven in de marge: sociaal kwetsbaar, cultureel zichtbaar anders.

Petrus schrijft geen brief van terugtrekking of berusting aan hen, maar van identiteitsvorming te midden van de omgeving waarin zij leven en christen zijn: wie ben jij, wie zijn wij – ook als de wereld christenen vreemd of vijandig benaderen?

Drie exegetische sleutelmomenten dragen deze preekschets:

1. *Lithos zōn* – de levende steen (vers 4)

Christus heet hier *lithos zōn* – een paradox die Petrus bewust inzet. Stenen zijn dood materiaal; hoe kan een steen leven? Precies in die spanning zit de verkondiging: het leven komt niet uit de steen zelf, maar uit wie hem draagt. De dubbele waardering – door mensen verworpen, bij God uitverkoren – is meer dan een troostwoord.

Het is een theologisch omkeermoment dat Petrus uit psalm 118: 22 en 23 haalt: wat naar menselijke maatstaven marginaal is, kan in Gods ogen van onschatbare waarde zijn. Dat geldt voor Christus – en het geldt voor de gemeente die op Hem gebouwd wordt. Trouwens, dat dood materiaal een levensveranderende boodschap communiceert, komen we ook in Lukas 19:40 tegen. Als de Farizeeën aan Jezus vragen zijn leerlingen bij de intocht in Jeruzalem over hun loftuiting te berispen, werpt Jezus tegen: "Als zij zouden zwijgen, dan zouden de stenen het uitschreeuwen."

2. *Oikodomeisthe* – u wordt gebouwd (vers 5)

Het werkwoord staat in de passief-imperatief: laat u bouwen. Dit is de spil van de perikoop. God is de handelende persoon – maar de gemeente is geen passief materiaal. Je laat je voegen, je stelt je beschikbaar. In de oudheid werden bouwstenen vakkundig op elkaar afgestemd – elke steen had eigen oneffenheden, eigen draagkracht. Precies dat onderlinge voegen maakte het bouwwerk sterk. Verschil is geen obstakel, maar juist de verschillen zorgen voor boeiend en bruikbaar bouw materiaal. Door de keuze voor dit passivum en dat bouwen met zulke stenen om aanpassen gaat, is de metafoor van een gebouw misschien een wat te beperkend beeld voor wat hier bedoeld wordt. Eerder is het geestelijk huis (*oikos pneumatikos*) de metafoor voor een dragende structuur, een geraamte opgetrokken uit relaties, roeping en verantwoordelijkheid.

3. *Basileion hierateuma* – koninklijk priesterschap (vers 9)
Petrus citeert hier Exodus 19:6 en past het toe op de nieuwtestamentische gemeente. De priesterlijke metafoor volgt direct op de bouwmetafoor: het huis is er niet voor zichzelf, maar heeft een missionaire functie. De gemeente staat tussen God en de wereld – als schakel, als getuige, als verkondigster van de *megaleia tou theou* (grote daden van God). Vers 9 is geen eretitel; het is een roepingsomschrijving, voor de gemeente, maar daarmee ook voor de leden zelf! Zij worden zo allen ingevoegd in het Heilige (apartgezette) volk van God.

Theologische lijnen voor de preek

Huis als gemeenschap, niet enkel als gebouw

Het *oikos pneumatikos* (vers 5) overstijgt architectuur. In het Nieuwe Testament is *oikos* altijd een levende gemeenschap van mensen, die samen functioneren onder één dak en één roeping (vergelijk 1 Timotheüs 3:15; Efeze 2:19-22). Dat onderscheid is voor gemeenten in 2026 actueel: we zijn gewend om bij 'kerk' aan een vereniging(sgebouw) te denken. Petrus draait dat om: het 'gebouw' dat allereerst telt, is geen bouwkundige constructie, maar de levende gemeenschap zelf.

Psalm 127:1 klinkt hier als tegenstem én bevestiging tegelijk: "Als de HEER het huis niet bouwt, vergeefs zwoegen de bouwers." God bouwt – maar schakelt mensen daarbij in. Die spanning is geen tegenstelling. Het is het geheim van gemeente-zijn: we zijn geen aannemers die de klus klaren, maar stenen die zich laten voegen door de Architect.

Generaties als bouwlagen

Het geestelijk huis staat niet los van de tijd. Het rust op de stenen van vorige generaties: mensen die hun tijd, geld en talenten hebben gegeven zonder te weten wie er later zouden wonen. Hier ligt een pastorale kans voor de preek: noem het kerkgebouw waar je nu staat en de kerkelijke gemeente die er huist. Benoem wie er gebouwd heeft, als dit nog te achterhalen is. Of gebruik het beeld van de vele kathedralen die zijn afgebouwd, nadat de initiatiefnemers ervan al jaren overleden zijn. Laat de gemeente ervaren dat zij vandaag profiteert van de inzet van anderen.

De onontkoombare vraag die 1 Petrus 2 dan oproept: Wat geven wij door aan de volgende generatie bouwers van Gods Koninkrijk? Dit is geen moreel appel, maar een theologisch appel: wie zich ingewijd weet in dit huis, draagt ook verantwoordelijkheid voor de continuïteit ervan.

De hoeksteen als richtsnoer

Vers 6 citeert Jesaja 28:16: "Zie, Ik leg in Sion een kostbare hoeksteen." In de antieke bouwkunst bepaalt de hoeksteen niet alleen het fundament, maar ook de richting van alle muren die erop volgen. Elke verdere steen wordt op de hoeksteen afgemeten.

Dat beeld werkt homiletisch krachtig: wanneer een gemeente haar financiën, haar gebouwen, haar menskracht losmaakt van de hoeksteen Christus, verliest ze haar richting. Beheer zonder bezieling wordt dan technisch bekwaam maar theologisch leeg.

De rol van de kerkrentmeester: voegwerk als roeping

Hier ligt de verbinding tussen de tekst en het werk van kerkrentmeesters. In de bouwmetafoor van Petrus is niet iedereen een dragende muur – maar iedereen is onmisbaar. Samen sterk voor de kerk! Kerkrentmeesters bekleden in dit beeld de rol van de zorg voor het voegwerk: voegwerk (het materiaal dat stenen bij elkaar houdt), dat de krachten verdeelt, dat scheuren opvangt, voordat ze barsten worden. Zoals één van de kerkrentmeesters, Christien Dries, in haar portretvideo vertelt: "Als kerkrentmeester werk ik áán de kerk, niet per se in de kerk." Een kerkrentmeester is geroepen om het levende gebouw stevig en stabiel te houden. Te zorgen voor goede randvoorwaarden, zodat de levende stenen zich kunnen laten voegen.

Concreet betekent dat:

- Transparantie over geld is een geestelijk gebaar: openheid over middelen zorgt voor vertrouwen.
- Onderhoud van gebouwen is niet alleen technisch beheer, maar het bewaren van de plek waar mensen uit verschillende achtergronden en generaties samenkomen. Het is verantwoordelijkheid nemen voor wat generaties ervoor hebben opgebracht om deze gebouwen te realiseren.
- Werven van nieuwe kerkrentmeesters is de gemeente oproepen om te bouwen en om zelf stenen te worden die zich laten voegen.
- Meerjarenbeleid verbinden aan missie is de hoeksteen – Christus – als referentiepunt nemen bij elke beslissing.

De [VKB-campagne 'Kerkrentmeesters: samen sterk voor de kerk'](#) vertelt de verhalen van drie kerkrentmeesters die dit met vallen en opstaan proberen: Christien Dries, Marten Klaas Brinksma en Kees Boer – elk een steen met eigen vorm, eigen draagkracht, ingevoegd in het grotere geheel. Hun verhalen zijn niet bedoeld als hero-verhalen, maar als spiegels: zo kun jij ook bouwen.

Inwijding en bijdragen: ingemetseld worden in gemeenschap

Vers 4 opent met een uitnodiging: "Komt tot Hem." Dat werkwoord (*proserchomai*) heeft in de Septuagint een rituele klank – het naderen tot God, tot de heilige ruimte. Wie tot Christus nadert, treedt een proces van inwijding binnen.

Die inwijding gebeurt op verschillende momenten:

- In de doop: je wordt opgenomen in het lichaam
- In de belijdenis: je bevestigt je plek in het huis
- In meedoen en bijdragen: je wordt daadwerkelijk ingevoegd en zo medeverantwoordelijk voor het Lichaam.

De kerk is geen consumptieruimte waar je ervaringen ophaalt. Kerk is een bouwgemeenschap waarin ieder bijdraagt – ook wie denkt dat hij of zij te klein, te oud, te druk of te onervaren

is. Juist die steen, met zijn oneffenheden, past op een plek die een andere niet kan vullen. Kerkrentmeesters zijn zelf zulke stenen én ze helpen mee aan een bouwgemeenschap waar ruimte is voor iedereen om bij te kunnen dragen: met geld, talenten, tijd en middelen.

Koppeling naar de VKB-campagne

De campagne 'Kerkrentmeesters: samen sterk voor de kerk' wordt via deze preek niet als een oproep tot collecteervulling gepresenteerd, maar als theologische praktijk.

Drie concrete koppelingen die de voorganger kan maken:

1. [Campagnevideo van Kees Boer](#) (Samen bouwen aan geestelijke tempel, gebaseerd op 1 Petrus 2:4-9) kan worden getoond vóór of ná de preek – als een levend commentaar op de tekst.
2. De posters en materialen op www.kerkrentmeester.nl/samensterk kunnen worden getoond of uitgedeeld als uitnodiging aan de gemeente: wie wil meebouwen?
3. De oproep tot nieuwe kerkrentmeesters krijgt in deze preek een theologische grondslag: het is geen vacature-ervulling, maar het beantwoorden van een roeping om steen te zijn in Gods huis.

Suggesties voor toepassing in de dienst

Liedsuggesties

- Psalm 84
- Psalm 118: 11 (OB) of Psalm 118: 8
- Liedboek 84a - Wat hou ik van uw huis
- Liedboek 276 - Zomaar een dak boven wat hoofden
- Liedboek 281 - Wij zoeken hier uw aangezicht
- Liedboek 968 - De ware kerk des Heren
- Weerklank 242/Opwekking 167 - Samen in de naam van Jezus
- Opwekking 769 - Bouw Uw Koninkrijk
- LEV/Schrijvers voor gerechtigheid - Welkom in Gods huis

Gebedssuggestie

Dank dat de bouw van de gemeente niet van ons afhankelijk is, maar dat Christus het fundament is. Dank voor wat God doet in en door de mensen, de levende stenen, in jullie gemeente.

Je kunt onder andere deze woorden gebruiken:

Christus, U bent ons fundament. We danken U dat het voortbestaan en de bloei van onze gemeente niet afhankelijk is van ons harde werken, maar dat U de basis bent. Helpt U ons om zicht te houden op het goede dat U doet in en door de mensen die onze gemeente vormen. Amen.

Interactief element

'Op welke manier draag jij een steentje bij?'

We worden als gemeente gebouwd: ieder mens is een 'steen' op het fundament Christus. Iedereen draagt bij op ei-

gen wijze. Het is mooi om dit tijdens of rondom de kerkdienst met jong en oud zichtbaar te maken door middel van een 'muur' waaraan je samen bouwt. Dit interactieve moment kan in de plaats van het kindermoment komen, maar ook een plek krijgen voor of na de kerkdienst.

Nodig

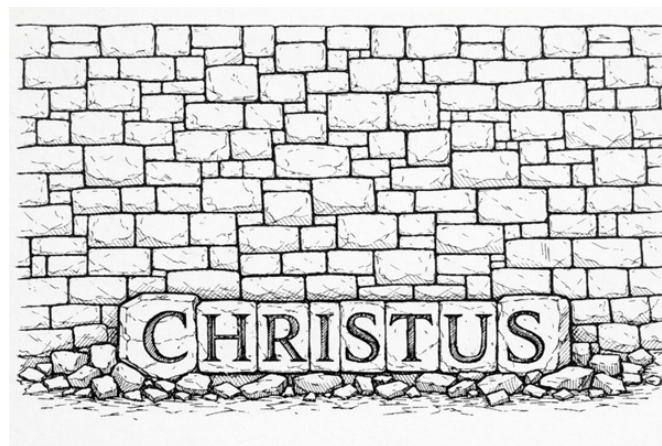
- Rol behang of 'brown paper' van minstens 3 meter (afhankelijk van de grootte van je gemeente)
- Sticky notes in verschillende kleuren en formaten of zelfgeknipte papieren 'stenen' van verschillende vorm en grootte
- Eventueel plakband of punaises
- Pennen en/of stiften

Voorbereiding

Neem een stuk behang of 'brown paper' van zo'n 3 meter en teken op de onderste 20 á 30 centimeter een 'fundament' waarin je het woord CHRISTUS schrijft. Daarboven teken je een muur met allerlei verschillende formaten 'stenen'. Ten minste voor elk gemeentelid één steen. Hang deze op een zichtbare plek in de kerk.

Vraag vooraf aan een kerkrentmeester of die tijdens de dienst kort wil vertellen wat hij of zij bijdraagt aan de kerk.

Voorbeeld

Uitvoering

Zorg dat ieder gemeentelid een 'steen' gekregen heeft en een pen/stift. Vertel dat Petrus de gemeente vergelijkt met een gebouw waarvan Christus de basis is en iedereen meedoet door als een steen mee te bouwen aan het gebouw. Leg uit dat in de tijd waarin dit geschreven werd met allerlei vormen stenen gebouwd werd: iedereen is anders en heeft een eigen bijdrage.

Zo is dat ook bij ons in de gemeente: iedereen draagt bij. Dat kan heel zichtbaar en actief: door bijvoorbeeld een club te leiden, ouderling te zijn of organist. Maar ook door bijvoorbeeld koffie te schenken of mee te zingen tijdens de kerkdienst of te bidden voor zieken.

Laat een kerkrentmeester kort vertellen wat hij of zij bijdraagt aan de kerk en laat diegene de eerste steen plakken.

Geef vervolgens iedereen de tijd om na te denken en op een 'steen' te schrijven wat hij of zij bijdraagt in de gemeente en laat iedereen deze steen op de muur hangen.

TIP 1

Laat de 'muur' met alle 'stenen' hangen en vul hem aan door ook op andere bijeenkomsten in de kerk deze oefening te laten doen. De kerk is meer dan alleen de mensen die op zondag in de kerkdienst komen!

TIP 2

Doe dit interactieve moment na de preek en besteed extra tijd aan de bijdrage van de kerkrentmeester, niet alleen als stenen, maar ook als voegwerk. Laat de mensen in de kerk met hun buur bespreken hoe het werk van kerkrentmeesters bijdraagt om de hele muur te bouwen.

Aankondiging

Verwijs aan het einde van de dienst naar de campagnewebsite www.kerkrentmeester.nl/samensterk voor wie meer wil lezen of wellicht zelf kerkrentmeester wil worden.

Centrale gedachte (voor de voorganger)

God bouwt zijn kerk niet met keurige bakstenen, maar met levende mensen — ieder met eigen vorm, eigen draagkracht, eigen plek. Dat is geen zwakte van de kerk. Dat is haar geheim. En kerkrentmeesters zijn het voegwerk dat dit mogelijk maakt: generatie na generatie, in dienst van Gods Koninkrijk.